

СЕКЦІЯ № 6: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

**Лизогуб В.А.,
НУ «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
асистент кафедри економічної теорії**

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Період реформування аграрного сектору в економіці України розтягнувся на 20 років і до цього часу не закінчився. Разом з реформуванням великих сільськогосподарських підприємств суттєвих змін зазнали і господарства населення в сільській місцевості. В радянській період вони мали важливе значення у справі самозабезпечення селян продовольчими продуктами, виробляли 25 % валової продукції сільського господарства. 12 % такої продукції набували товарної форми. Такі господарства визначались як особисті підсобні господарства і володіли невеликими земельними ділянками від 0,15 до 0,6 га.

У процесі реформування сімейні господарства зазнали суттєвих змін. Вони одержали визначення «особисте селянське господарство», яке згідно з Законом України від 2003 р. може мати у своїй власності до 2 га землі. Крім цього, такі господарства одержали право орендувати земельні ділянки, що здаються в оренду. Особисті селянські господарства сучасного типу при розпаюванні земель одержали право підвищувати площі оброблюваної землі шляхом приєднання земельних паїв селян до земельної площі земель особистого селянського господарства. На даний час таких господарств налічується більше 10 тис. і вони визначаються як одноосібні господарства селян товарного спрямування. Всього різноманітних сімейних господарств налічується більше 9 млн разом з парцелярними ділянками міських жителів.

Аграрна реформа привела до появи фермерських господарств підприємницького типу, які за Законом України «Про фермерське господарство» можуть мати у власності до 100 га землі. Фермерські господарства мають право орендувати необхідну кількість земель, що здаються в оренду селянами-власниками. Фермерських господарств налічується більше 40 тис., і виробляють вони продукції сільського господарства від 1 до 5 %. Слід відзначити, що фермерські та одноосібні господарства населення

мають право залучати в своїй діяльності найману робочу силу.

Загалом усі індивідуальні господарства населення на сьогодні виробляють валової продукції сільського господарства до 60 %. По окремих видах продукції такі господарства вирощують левову частину валової продукції. За даними д.е.н. Л.В. Молдован, господарства населення виробляють на своїх ділянках 98 % картоплі, 80 % – овочів, 86 % – фруктів, 82 % – молока, більше 50 % – м'яса. Математична теорія числового ряду Фібоначчі, що має назву «золотої пропорції», визначає існування такого ідеального співвідношення і в матеріальних системах. Таке співвідношення проявляється в більшості областей людської діяльності. Можна вважати, що теорія «золотої пропорції» має місце і в економічних системах. Вона визначається як відношення 62,3 до 37,7. На долю середніх аграрних підприємств і монопольних агрохолдингів залишається біля 40 % виробництва валової сільськогосподарської продукції. На наш погляд, пропорція виробництва продовольства в Україні, яка склалася між великими підприємствами та малими сімейними господарствами не відповідає потенціалу малої економіки. Таке положення склалося в результаті затяжного і складного періоду реформування аграрного сектору. З нашої точки зору, пропорція, що склалася в розподілі праці та об'ємом виробництва між великими ринковими структурами та індивідуальними господарствами населення, є ненормальною і повинна бути змінена. Великі господарські структури повинні виробляти більше 60 % , а на індивідуальний сектор повинно припадати менше 40 %.

Індивідуальні господарства населення в сучасній економіці є необхідним і важливим елементом АПК поряд з середніми та великими агроутвореннями завдяки дії економічного закону оптимального співвідношення між великим і малим виробництвом в економічному просторі.

Сектор індивідуальних господарств населення, з нашої точки зору, є інституційною одиницею сучасної економіки. Економічна діяльність сімейних господарств обумовлена багатьма юридичними нормами, де головний ресурс – земля, знаходиться у приватній власності, ці господарства мають досить великі вмінені витрати у взаємовідносинах з державою. Такі витрати мають тенденцію до збільшення. Власники індивідуальних господарств виплачують всі визначені державні податки та збори і вже втратили на сьогодні такі риси як натуральність і підсобність.

Господарства населення виконують досить велику кількість функцій: виробничу, соціальну, патерналістську, екологічну та функцію компенсатора. Саме завдяки функції компенсатора

господарствам індивідуального сектору вдалося в нестабільний перехідний період виробляти суттєвий об'єм валової продукції. На близьку перспективу такі господарства свого економічного значення не втратять і будуть продовжувати існувати і виконувати притаманні їм функції за умови існування села і сільських жителів та підтримки їх з боку держави. Для більш ефективного використання потенціалу індивідуальних господарств населення потрібно задіяти їх ресурси на кооперативній основі. В цьому випадку і виробництво, і реалізація продукції силами кооперативу знівелюють негативні фактори конкуренції з боку великих аграрних структур, внесуть організуючу силу в діяльність малої сімейної економіки.

**Клименко С. С.,
НУ «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
Інститут підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України,
1 курс, 1 група**

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Економічне зростання є однією з найважливіших проблем суспільного розвитку, адже від нього передусім залежать потенційні можливості будь-якої країни щодо забезпечення життєвого рівня свого народу. Тому ця проблема завжди була в центрі уваги як науковців, так і політиків. Відповідно її по-різному пояснювали в різних теоріях економічного зростання. На сучасному етапі набули поширення дві основні групи теорій економічного зростання : кейнсіанська і неокласична. За думкою Дж. М. Кейнса, викладеній у його творі «Загальна теорія зайнятості, процента та грошей» (1936 р.) для зростання національного доходу держава повинна формувати ефективний попит шляхом стимулювання споживання, регулювання заощаджень та інвестицій, які стають основним об'єктом дослідження та державного регулювання.

Сучасну неокласичну модель економічного зростання започаткував американський економіст Р. Солоу в статті «Внесок у теорію економічного зростання» в 1956 р., а у 1987 р. автор отримав за цю роботу Нобелівську премію з економіки. Проте модель Р. Солоу не враховує таких обмежень зростання, як екологічні, інституційні, випадкові, глобалізаційні тощо. В цілому неокласична модель Р. Солоу є базовою для новітніх досконаліших моделей економічного зростання.